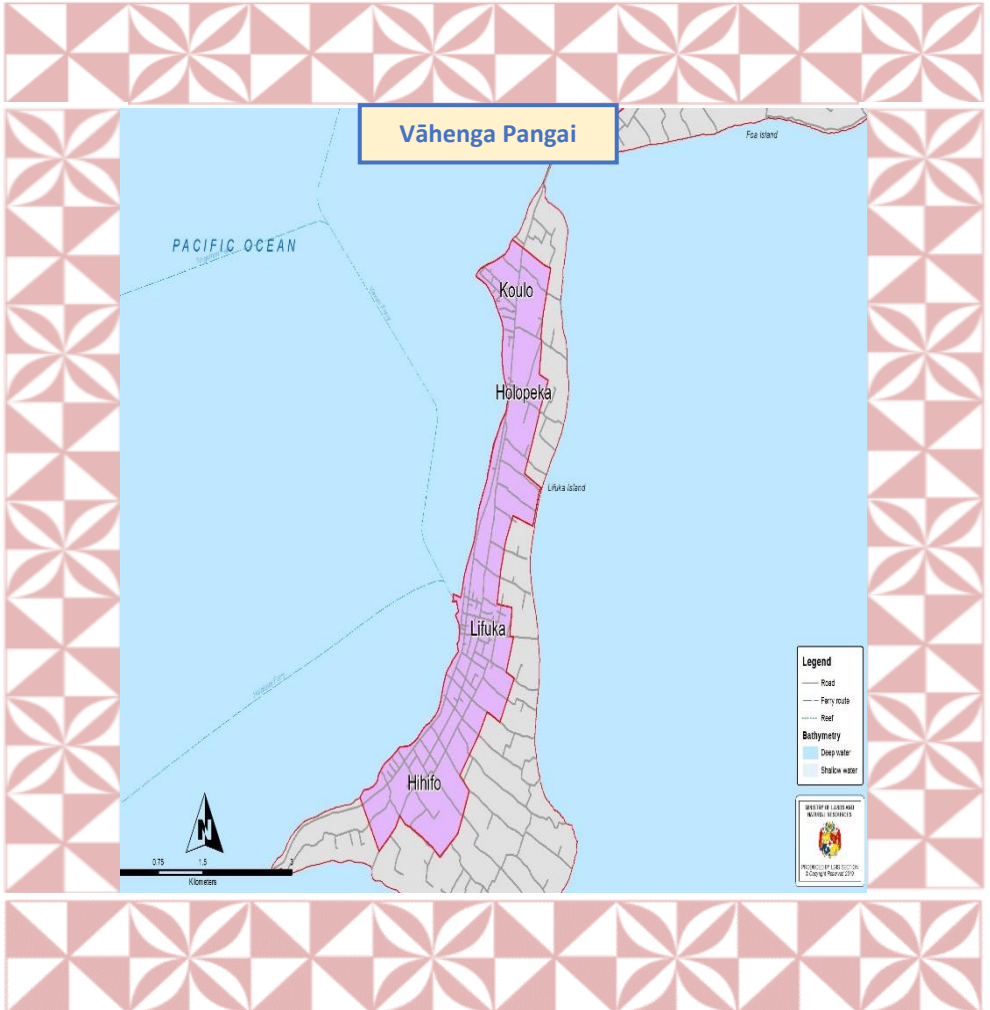

Pule'anga 'o Tonga

FAKAMATALA FAKAKOLO KI HE KOLO KO HIHIFO

"TUKU ATU 'O E FAKAMATALÁ KI HE TOKO TAHA KOTOA"

© Copyright Tonga Statistics Department (TSD) 2020

Tonga Statistics Department
P.O. Box 149
Nukuálofa ,
Kingdom of Tonga

Website: <https://tongastats.gov.to>

Email: dept@stats.gov.to

Kanotohi

Talateu.....	1
Ko e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi'.....	1
Kakai' mo e faingatā'ia'.....	5
To'onga mo'ui 'a e kakai'.....	6
Lesisita fili mo e kaati fakafonua.....	8
Kakai' moe ma'u ngāue.....	8
Ko e ngaahi Fakamatata 'o e 'api'.....	9

Lisi 'o e ngaahi tēpile'.

Tēpile 1: Tokolahi 'o e kakai mo e lahi 'a e ápi nofoánga 'i he kolo' ni 2016, 2011, 2006.....	1
Tēpile 2: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'.....	2
Tēpile 3: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'.....	2
Tēpile 4: Tokolahi 'o e kakai' mo 'enau tui fakalotú/siasí'.....	2
Tēpile 5: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata mo honau ta'u motu'a.....	3
Tēpile 6: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata 'oku nau 'i he ako'.....	3
Tēpile 7: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangatá 'i he ta'u 10 ki 'olunga 'oku malava ke nau ngāue'aki 'a e 'initaneti' mo e feitu'u 'oku ngāue'aki ai'.....	4
Tēpile 8: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo tangata 'i he ta'u 10 ki 'olunga, 'oku nau ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o' ki he 'initāneti'.....	4
Tēpile 9: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine 'i he ta'u 2 pe lahi ange 'oku nau faingatā'ia.....	5
Tēpile 10: Tokolahi 'o e ma'u Kava Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.....	6
Tēpile 11: Tokolahi 'o e ma'u Kava mālohi' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.....	6
Tēpile 12: Tokolahi 'o e kakai ifi sikaleti' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.....	7
Tēpile 13: Tokolahi ó e kakai ifi tapaka-Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange'.....	7
Tēpile 14: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine ne nau lesisita fili'.....	8
Tēpile 15: Kaati fakafonua 'i he ta'u 15 ki 'olunga.....	8
Tēpile 16: Tokolahi 'o e kakai tangata' mo e fefine' mo honau tefito'i ngāue.....	8
Tēpile 17: Kātoa e ma'u ngāue mo e 'ikai ha ngāue 'i he ta'u 15 ki 'olunga.....	9
Tēpile 18: To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue.....	9
Tēpile 19: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo honau lakanga ngāué.....	9
Tēpile 20: Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.....	9
Tēpile 21: Ko e pa'anga ma'u mai mei tu'a pule'anga mo fakalotofonua ki he ngaahi 'api'.....	10
Tēpile 22: Founa hono ma'u 'o ha kelekele pe 'api nofo'anga.....	10
Tēpile 23: Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' mo e naunau 'oku langa'aki 'a e fale'.....	10
Tēpile 24: Ma'u'anga vai inu.....	11
Tēpile 25: Fa'ahinga 'o e falemālōlō mo honau tu'u'anga 'i he 'api nofo'anga'.....	11
Tēpile 26: Ma'u'anga ivi feime'atokoni 'i he 'api nofo'anga' pea mo hono tu'u'anga'.....	11
Tēpile 27: Lahi 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngāue'aki e founa hono faka'auha 'o e veve'.....	12
Tēpile 28: Ko e ngaahi koloa pe naunau 'i he 'api nofo'anga'.....	12

Lisi 'o e ngaahi Fakatātā'.

Fakatātā 1: Pēsēti 'o e tokolahi 'o e kakai mo 'enau tui fakalotu pe siasi.....	2
Fakatātā 2: Pēsēti 'o e founa hono ma'u 'o ha 'api.....	10

Talateu

Ko e fakamatala fakakolo ko 'eni', 'oku fakatau'u'a ia ke fakafoki atu 'a e koloa mahu'inga ne mou 'omai ma'a'e Potungāue'ni, lolotonga 'a hono fakahoko 'a e savea tohi kakai fakamuimui tahá, 'i he ta'u 2016. Ko e ngaahi fakamatala ne mou vahevahe mai', **ko e koloa mahu'inga mo fisifisimu'a ia ki he Potungāue pea mo e fonua'**. 'Oku tokoni lahi ia ki he ngaahi palani fakamāmani lahi, mo e taumu'a fakalalaka tu'uloa' (SDG) pea pehē ki he kaveinga langa fakalalaka fakafonua 'a Tongá (TSDF). Pea 'ikai ko ia pē, ka 'oku tokoni lahi 'a ho'omou ngaahi fakamatala' ki he taha 'o e ngaahi taumu'a 'a e Potungāue Sitetistika 'o Tonga'; **"ke ne a'usia ha tu'unga 'oku laulōtahá; pea ke falala'anga mo tonu 'a e ngaahi fakamatala 'oku tuku atu mei he potungaue"**. Ko ia, 'e matu'aki tokoni 'aupito 'a e ngaahi fakamatala kuo mou 'omai, 'i he taimi 'oku fiema'u ke fatu mo lalanga ai, 'a e ngaahi tu'utu'uni ngāue 'a e pule'angá mo e fonuá fakalūkufua.

FAKAMATALA FAKAKOLO KI HE KOLO KO HHIFO

Hingoa 'o e vāhenga':	Pangai
Hingoa 'o e vahefonua'	Ha'apai
Hingoa 'o e vāhenga filii'	Ha'apai 12

Ko e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi'.

Ko e koloa mahu'inga taha 'o ha fonua, ko hono kakai; he ko hono 'uhingá, he ko kinautolu 'oku nau langa fakalalaka faka'ekonōmika 'a e fonuá. Ko ia ai, 'oku tuku atu ai 'a e ngaahi fakamatala' ni fekau'aki mo e tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi', koe'uhi ke 'ilo mo ma'u tatau ki ai 'a e toko taha kotoa pē 'i he kolo'ni.

Tēpile 1: Tokolahi 'o e kakai mo e lahi 'a e ápi nofo'anga 'i he kolo' ni 2016, 2011, 2006.

1.1: Tokolahi 'o e kakai tangata' mo e fefine'	Tokolahi e kakai		
	2016	2011	2006
Kātoa	787	844	1078
Tangata	396	3434	551
Fefine	391	410	527
'Avalisi e tokolahi e kakai tangata' ki he kakai fefine 'e toko 100 kotoa pē.	101	106	105
1.2: 1.2: Ngaahi 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga, 2016.		
Kātoa	231		
'Api nofo'anga 'oku nofo'i	161		
'Api nofo'anga 'ikai nofo'i	70		
'Avalisi 'o e tokolahi 'i he 'api nofo'anga	5		

Ko e tokolahi 'o e kakai na'e nofo 'i he kolo' ni 'i he Tohi Kakai 'o e 2016 na'e fe'unga moe toko 787 'a ia ko e holo'aki ia 'a e toko 57 mei he Tohi Kakai 'o e 2011 pea holo'aki 'a e toko 291 mei he Tohi Kakai 'o e 2006. Pea mei he vaha'a ta'u ko ia ' na'e tokolahi taha 'a e kakai tangata 'i he kakai fefine (Tepile 1.1).

Ko e ngaahi 'api nofo'anga fakakātoa 'e 161 na'e nofo'i ' ai 'a e 'api nofo'anga 'e 70 pea ko e 'api nofo'anga leva 'e 70 na'e 'ikai nofo'i. 'Oku fakafuofua leva ki he toko 5 'a e tokolahi 'i he 'api nofo'anga (Tepile 1.2).

Tēpile 2: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'.

Kolo 'o e fa'ē he taimi ne fanau'i ai ha tokotaha	Tokolahi e kakai
Kātoa	787
Hihifo	445
Ngaahi kolo kehe 'i Tonga ni	324
Ngaahi fonua muli	18

Ko e tokolahi 'o e kakai' ko kinautolu ko ia ne fānau'ī 'i Hihifo 'a ia ko e toko 445, pea hoko hake ki ai ko kinautolu ko ia ne fānau'ī he ngaahi kolo kehe ko ia 'ī Tonga ni 'a ia ko e toko 324. Ne lekooti mai e toko 18 ne fānau'ī kinautolu he ngaahi fonua muli.

Tēpile 3: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'ī ai kinautolu'.

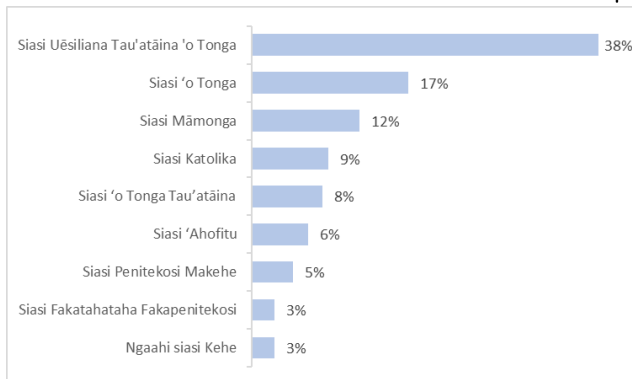
Tu'unga fakamali	Tokolahi e kakai
Kātoa	787
Te'eki Mali	463
Mali	262
Uitou	43
Tu'unga fakamali kehe	19

Ko e tokolahi taha 'o e kakai ko kinautolu ko ia 'oku te'eki kenau mali 'a ia ko e toko 463, pea hoko hake ki ai ko kinautolu ko ia kuo nau 'osi mali 'a ia ko e toko 262. Ko e toenga leva ko e toko 62 ko kinautolu ia 'oku nau uitou mo 'i he ngaahi tu'unga fakamali kehe.

Tēpile 4: Tokolahi 'o e kakai' mo 'enua tui fakalotú/siasí'.

Lotu/ Siasi	Tokolahi e kakai
Kātoa	787
Siasi Uēsiliania Tau'atāina 'o Tonga	299
Siasi 'o Tonga	136
Siasi Māmonga	94
Siasi Katolika	67
Siasi 'o Tonga Tau'atāina	62
Siasi 'Ahofitu	50
Siasi Penitekosi Makehe	37
Siasi Fakatahataha Fakapenitekosi	21
Ngaahi siasi Kehe	21

Fakatātā 1: Pēsēti 'o e tokolahi 'o e kakai mo 'enua tui fakalotu pe siasi.

Ko e tokolahi taha 'o e kakai 'oku nau 'i he Siasi Uēsiliania Tau'atāina 'o Tonga 'a ia ne toko 299, pea hoko hake ki ai ko kinautolu ko ia 'i he Siasi 'o Tonga 'a ia ne toko 136. Ko e siasi tokosi'ī taha leva ko e Siasi Fakatahataha Faka-Penitekosi na'e toko 21.

Tēpile 5: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata mo honau ta'u motu'a

Tokolahi 'o e kakai' mo honau ta'u motu'a'	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	787	396	391
Si'i hifo he ta'u 1	11	5	6
Ta'u 1 - 4	58	30	28
Ta'u 5 - 9	82	45	37
Ta'u 10 - 14	103	60	43
Ta'u 15 - 19	96	54	42
Ta'u 20 - 24	58	32	26
Ta'u 25 - 29	51	25	26
Ta'u 30 - 34	47	21	26
Ta'u 35 - 39	45	16	29
Ta'u 40 - 44	44	16	28
Ta'u 45 - 49	43	21	22
Ta'u 50 - 54	48	20	28
Ta'u 55 - 59	34	22	12
Ta'u 60 - 64	20	11	9
Ta'u 65 - 69	18	6	12
Ta'u 70 pe lahi ange	29	12	17

Ko e tokolahi taha 'o e kakai' mo honau ta'u motu'a';'oku toko 103 ai 'a e fānau 'oku nau 'i he vaha'a ta'u 10-14, 'a ia 'oku tokolahi taha ai 'a kakai tangata koe toko 60 pea toko 43 'a fefine. Ko e ta'u motu'a tokosi'i tahá ko e si'i hifo he ta'u 1 'a ia koe toko 11. Na'e lōloa tahá pē 'a e mo'ui 'a e kakai fefine he 'oku nau tokolahi taha pē 'i hono 'ausia 'a e ta'u motu'a 70 pe lahi ange' ko e toko 17.

Tēpile 6: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata 'oku nau 'i he ako'.

Fānau ako lolotonga mo honau ta'u motu'a	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	166	141	125
Ta'u 5 - 9	76	41	35
Ta'u 10 - 14	103	60	43
Ta'u 15 - 19	68	35	33
Ta'u 20 - 24	16	5	11
Ta'u 25 - 29	2	-	2
Ta'u 30 - 34	1	-	1
Ta'u 35 pe lahi ange	-	-	-

Ko e tokolahi 'o e fānau 'oku nau kei 'i he ako, ko e fānau 'e 103 'i he ta'u 10-14 'a ia ne tokolahi taha ai e fānau tangata (60) 'i he fānau fefine (43). Koe tokosi'i taha leva koe toko 1 mei he ta'u 30-34 'oku lolotonga 'i he ako.

Tēpile 7: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangatá 'i he ta'u 10 ki 'olunga 'oku malava ke nau ngāue'aki 'a e 'initaneti' mo e feitu'u 'oku ngāue'aki ai'.

Malava ngāue'aki 'a e 'initaneti'	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	633	314	319
'Ikai	522	262	260
'Io	111	52	59
Feitu'u 'oku ngāue'aki ai e 'initaneti'			
'Api nofo'anga	77	33	44
Fale 'Initaneti	1	1	-
Me'angaue 'initaneti ta'etotongi	-	-	-
Ngaue'anga	20	10	10
'Apiako	7	4	3
Ngaahi feitu'u kehe	6	4	2

Ko e toko 522 e tokolahi 'o e kakai 'oku 'ikai kenau malava 'o ngāue'aki 'a e 'initaneti'. Ko e toenga leva koe toko 111 koe kakai ia 'oku malava 'o ngāue'aki 'a e 'initaneti,'a ia koe lahitaha koe ngāue'aki e 'initaneti mei he 'api nofo'anga (77).

Tēpile 8: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo tangata 'i he ta'u 10 ki 'olunga, 'oku nau ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o' ki he 'initaneti'.

Ngāue'aki ha telefoni to'oto'o.	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	633	314	319
'Ikai	233	111	122
'Io	400	203	197
Malava ma'u ha 'initaneti he telefoni to'oto'o'			
'Ikai	135	79	56
'Io	265	124	141
Taumu'a 'o e ngāue'aki e 'initaneti' he telefoni to'oto'o'			
Fakaako	10	5	5
Mītia Fakasōsiale	167	83	84
Faiva Ngaluope	3	1	2
Ngāue mo e Pisinisi	5	1	4
Fetu'utaki	71	32	39
Fakamatala 'o ha koloa	-	-	-
Tanaki Fakamatala	-	-	-
Taumu'a kehe	9	2	7

Na'e toko 400 'a e tokolahi 'o e kakai 'oku nau malava 'o ngāue'aki 'a e 'initaneti' ki he ngaahi 'uhinga kehekehe. Pea koe toko 265 'o kinautolu 'oku nau ngāue'aki lahitaha 'a e 'initaneti 'i he telefoni to'oto'o ki he mitia fakasōsiale (167).

Kakai' mo e faingatā'ia'.

Ko e taumu'a fakalalakala tu'uloā mo e taumu'a fakafonua 'a e fonuā, 'oku fai 'a hono tokangaekina makehe 'a e kakai tu'u lavea ngofuā, 'o hangē ko e kakai 'oku 'i ai ha ngaahi faingata'ia 'i he sió pe vakai fanongo', 'alú pe lué, manatu', tokangaekina fakataautaha' pea mo e fetu'utaki', koe'uhi ko honau mahu'inga' ke 'oua te nau tuenoa pe ongo'i li'ekina.

Tēpile 9: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine 'i he ta'u 2 pe lahi ange 'oku nau faingatā'ia.

Kātoa	760	381	379
Sio/Vakai	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingatā'ia he vakai	704	359	345
Faingatā'ia si'isi'i pē	54	22	32
Faingatā'ia lahi	2	-	2
Po'uli 'a e vakai	-	-	-
Fanongo	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingatā'ia he fanongo	735	368	367
Faingatā'ia si'isi'i pē	23	11	12
Faingatā'ia lahi	2	2	-
'Ikai ke toe lava 'o fanongo	-	-	-
'Alu/Lue	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingatā'ia he 'alu/lue	712	358	354
Faingatā'ia si'isi'i pe	30	13	17
Faingatā'ia lahi	14	8	6
'Ikai lava ke toe 'alu/lue	4	2	2
Manatu	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingatā'ia he manatu	742	370	372
Faingatā'ia si'isi'i pē	15	10	5
Faingatā'ia lahi	3	1	2
'Ikai ke toe lava 'o manatu	-	-	-
Tokangaekina fakataautaha	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingatā'ia he tokangaekina	702	350	352
Faingatā'ia si'isi'i pē	40	18	22
Faingatā'ia lahi	15	11	4
'Ikai lava ke ne tokanga'i ia	3	2	1
Fetu'utaki	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingatā'ia he fetu'utaki	723	356	367
Faingatā'ia si'isi'i pē he fetu'utaki	28	18	10
Faingatā'ia lahi he fetu'utaki	5	4	1
'Ikai lava 'o fetu'utaki	4	3	1

Ko e tokolahi fakakātoa e kakai. Ko e pēseti 'e 92 pe lahi ange 'i he fakakātoa 'o e kakai, 'oku 'ikai ha faingatā'ia 'i he 'enau sio' pe vakai', 'alu' pe lue', manatu', fanongo', fetu'utaki' mo hono tokanga'i pē 'e kinautolu fakafa'ituitui'. Ko e pēseti pē 'e 8 pe si'i hifo, 'oku nau faingatā'ia lahi pea mo 'ikai pē toe lava ha me'a.

To'onga mo'ui 'a e kakai'.

Tēpile 10: Tokolahi 'o e ma'u Kava Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.

Kava - Tonga	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ma'u Kava -Tonga	506	187	319
Ma'u Kava - Tonga	127	127	-
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	10	10	-
Ta'u 20 - 24	13	13	-
Ta'u 25 - 29	15	15	-
Ta'u 30 - 34	14	14	-
Ta'u 35 pe lahi ange	75	75	-
Hokohoko pe tu'o lahi			
Kātoanga makehe	29	29	-
Tu'o taha 'i he uike	30	30	-
Tu'o 2 pe 3 'i he uike	42	42	-
Tu'o 4 ki he 6 'i he uike	12	12	-
'Aho mo e pō kotoa pē	14	14	-

Na'e toko 127 na'a nau ma'u kava Tonga 'i he ta'u 15 pe lahi ange, pea koe kakai tangata 'ata'atā pe 'oku nau ma'u kava-Tonga . Ko e tokolahi taha 'o e ma'u kava Tonga ko kinautolu ko ia 'i he vaha'a ta'u 35 pe lahi ange, 'a ia 'oku toki fakahoko tu'o 2 pe 3 'i he uike (42).

Tēpile 11: Tokolahi 'o e ma'u Kava mālohi' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.

Kava mālohi	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ma'u Kava mālohi	534	229	305
Ma'u Kava mālohi	99	85	14
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	2	1	1
Ta'u 15 - 19	12	12	-
Ta'u 20 - 24	15	13	2
Ta'u 25 - 29	16	15	1
Ta'u 30 - 34	15	13	2
Ta'u 35 mo e lahi ange	39	31	8
Hokohoko pe tu'olahi			
Tātaaitaha e inu tu'o 1 ki he 2 he uike.	60	54	6
Toki fakahoko pē'i ha me'a 'oku fai tu'o 3-7 'i he uike	23	20	3
Taimi pe 'e ni'ihī e inu tu'o 8 ki he 14 he uike	10	7	3
Ma'u pe tu'o 15-21 'i he uike	2	1	1
Hokohoko: tu'o 22 pe lahi ange 'i he uike.	-	-	-

Na'e toko 99 na'a nau ma'u kava mālohi 'i he ta'u 10 pe lahi ange, pea tokolahi taha ko e kakai tangata 'e toko 85 ne ma'u kava mālohi. Na'e lekooti mai na'e 'i ai mo e kakai fefine 'e toko 14 he ma'u kava mālohi. Ko e tokolahi taha ko kinautolu ko ia 'oku nau ma'u kava mālohi 'i he ta'u 35 pe lahi ange pea tātaaitaha pe inu tu'o 1 pe ua 'i he uike (60).

Tēpile 12: Tokolahi 'o e kakai ifi sikaleti' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.

Ifi sikaleti	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ifi sikaleti	526	228	298
Ifi sikaleti	107	86	21
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	1	1	-
Ta'u 15 - 19	12	11	1
Ta'u 20 - 24	12	12	-
Ta'u 25 - 29	17	16	1
Ta'u 30 - 34	14	9	5
Ta'u 35 pe lahi ange	51	37	14
Hokohoko pe tu'olahi			
S'isi'i' pe koe puha tapaka 'e 1 'i he uike	25	24	1
Toki fakahoko pē 'i he ngaahi kātoanga			
'oku fai, fo'i sikaleti 'e 5 'i he 'aho	35	28	7
Hokohoko puha sikaleti 'e 1 'i he 'aho	36	26	10
Ifi lahi pe puha sikaleti 'e 1 he 'aho	11	8	3

Na'e toko 107 na'a nau ifi sikalet, pea tokolahi taha pe ai 'a e kakai tangata' koe toko 86. Na'e lekooti mai ai 'a e kakai fefine 'e toko 21 'oku nau ifi sikaleti. Ko e tokolahi taha 'o kinautolu 'oku nau ifi sikaleti' ko kinautolu ko ia 'i he vaha'a ta'u 35 pe lahi ange pea tokolahi taha pe 'oku nau ifi hokohoko pe koe puha sikaleti 'e 1 'i he 'aho.

Tēpile 13: Tokolahi ó e kakai ifi tapaka-Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange'.

Ifi tapaka Tonga	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ifi tapaka Tonga	513	204	309
Ifi tapaka Tonga	120	110	10
Kulupu fakata'u e nima			
Ta'u 10 - 14	1	1	-
Ta'u 15 - 19	14	13	1
Ta'u 20 - 24	15	15	-
Ta'u 25 - 29	17	17	-
Ta'u 30 - 34	15	13	2
Ta'u 35 pe lahi ange	58	51	7
Hokohoko pe tu'o lahi			
S'isi'i, fo'i tapaka 1-2 'i he 'aho	11	10	1
Toki fakahoko pe 'i ha kātoanga, fo'i tapaka 'e 5 he 'aho.	25	22	3
Hokohoko, fo'i tapaka 'e 10 'i he 'aho	51	47	4
Ifi lahi fo'i tapaka 'e 15 'i he 'aho.	33	31	2

Ko e tokolahi 'o kinautolu ko ia ne nau ifi tapaka Tonga ko e kakai tangata (110) pea ne lekooti mai e kakai fefine 'e 10 'oku nau kau he mama tapaka Tonga. Ko e tokolahi 'i he kau ifi tapaka Tonga ko kinautolu ko ia mei he ta'u 35 pe lahi ange pea 'oku nau ifi hokohoko fo'i tapaka 'e 10 'i he 'aho.

Lesisita fili' mo e kaati fakafonua'.

Tēpile 14: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine ne nau lesisita fili'.

Lesisita fili	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	417	193	224
Lesisita Fili	377	171	206
'Ikai lesisita fili	40	22	18
'UHINGA NA'E 'IKAI KE LESISITA FILI AI			
Kātoa	40	22	18
Folau ki tu'a pule'anga	7	3	4
Na'e puke	21	-	2
Na'e 'ikai ke mahu'inga'ia he fili	10	5	5
'Ikai 'ilo'i e feitu'u fai'anga fili	4	3	1
Ha toe 'uhinga kehe	17	11	6

Ko e tokolahi taha 'o e kakai kuo nau 'osi lesisita fili' koe toko 377 pea koe toko 40 leva na'e 'ikai ke nau lesisita fili 'a ia ko kinautolu ia na'e tokolahi ki he puke (21).

Tēpile 15: Kaati fakafonua 'i he ta'u 15 ki 'olunga.

Kaati Fakafonua	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	530	254	276
'lo	379	175	204
'ikai	151	79	72

Ko e tokolahi taha ko kinautolu ko ia kuo 'osi 'i ai 'enau kaati fakafonu 'a ia ko e toko 379. Ko e toko 151 leva ko kinautolu ia 'oku te'eki ke 'i ai 'enau kaati fakafonua.

Kakai' moe ma'u ngāue.

Tēpile 16: Tokolahi 'o e kakai tangata' mo e fefine' mo honau tefito'i ngāue.

Tefito'i ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	530	254	276
Pule ngāue	6	3	3
Ngāue taautaha	39	16	23
Ngāue ma'u vāhenga 'i he pule'anga	100	56	44
Ngāue ma'u vāhenga 'i he ngaue'anga tautaha	55	18	37
Ngaohi koloa ke faka'aonga'i fakafo'ituitui	142	60	82
Ngāue ki he fāmili ta'e ma'u vāhenga	24	16	8
Ngāue faka'api ta'etotongi ma'a'e fāmili	4	1	3
Ngāue 'ikai fakakouna	4	3	1
Tokotaha ako taimi kakato	76	36	40
Tokotaha ako 'ikai taimi kakato	6	-	6
Ngāue faka'api	59	19	40
Mālōlō mei he ngāue'anga' pe toulekeleka	7	2	5
'ikai ma'u ngāue	1	-	1
Faingata'a'ia fakaesino pe faka'atamai	7	4	3

Ko e tefito'i ngāue 'oku tokolahi taha' ko e ngaohi koloa ke faka'aonga'i fkafo'ituitui 'a ia koe toko 142 'a ia ne tokolahi pe ai e kakai fefine ko e toko 82. Ko e tefito'i ngāue leva ne tokosi'i taha ko e 'ikai ma'u ha ngāue 'a ia ne toko 1.

Tēpile 17: Kātoa e ma'u ngāue mo e 'ikai ha ngāue 'i he ta'u 15 ki 'olunga.

Kakai ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Tokolahi ma'u ngāue	374	193	181
'ikai ma'u ngāue	4	-	4
Pēseti 'o e 'ikai ma'u ngāue	2	-	2

Ne toko 374 e tokolahi 'o e kau ma'u ngāue pea ne tokolahi taha pe ai e kakai tangata (193). Ne lekooti mai e toko 4 'oku 'ikai ma'u ngāue 'a ia ko e kakai fefine kātoa pe.

Tēpile 18: To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue.

To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Tokolahi 'o e to'utupu ma'u ngāue	53	39	18
Tokolahi 'o e to'utupu 'ikai ma'u ngāue	1	-	1
Pēseti 'oku 'ikai ma'u ngāue	1.9	-	6.7

Ko e fānau to'utupu fakakātoa 'e 53 'oku nau ma'u ngāue 'a ia ne tokolahi ai pe ai 'a e kakai tangata koe toko 39. Ne lekooti mai e fānau fefine 'e 1 mei he 'ikai ma'u ngāue.

Tēpile 19: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo honau lakanga ngāu'é.

Lakanga ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	374	193	181
Tokotaha Pule Ngāue	17	12	5
Tokotaha Ngāue fakapalōfesinale	48	22	26
Tokotaha ngāue fakatekinikale	22	15	7
Ngāue fakakalake	9	1	8
Ngāue fefakatau'aki	44	25	19
Tokotaha ngāue 'i he ngoué mo e toutai	85	83	2
Ngāue fakamea'a	122	14	108
Ngāue fakamisini	8	5	3
Ngaahi ngāue kehekehe	17	14	3
Taumalu'i 'a 'Ene 'Afió	2	2	-

Koe tokolahi taha 'o e kakai tangata 'oku nau ngoué mo e toutai (83) ka e tokolahi taha pe kakai fefine ia 'i he ngāue fakamea'a (108).

Ko e ngaahi Fakamatala 'o e 'api'.

Ko e ngaahi fakamatala ko 'eni 'oku fekau'aki ia mo e tu'unga e nofo 'a e kakai' 'i honau ngaahi 'api nofo'anga' 'i he koló.

Tēpile 20: Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.

Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.
Kātoa	159
Ma'u vāhenga pau	95
Ma'u'anga pa'anga mei he pisinisi tautaha	12
Ma'u'anga pa'anga mei he fakatau atu ha koloa	35
Ma'u'anga pa'anga mei he 'api 'oku lisi atu	1
Ma'u'anga pa'anga mei he fale nofo totongi	-
Ma'u'anga pa'anga mei tu'a pule'anga mo fakalotofonua	12
Ma'u'anga pa'anga malolo mei he ngaue'anga	-
'ikai ha ma'u'anga pa'anga	2
Ngaahi ma'u'anga pa'anga makehe	2

Koe tokolahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga ko e 'api 'e 95 ko 'enua tefito'i ma'u'anga pa'anga ko e ma'u vāhenga pau. Pea koe si'isi'i taha leva ko kinautolu ko ia 'oku ma'u'anga pa'anga mei he 'api 'oku lisi atu.

Tēpīle 21: Ko e pa'anga ma'u mai mei tu'a pule'anga mo fakalotofonua ki he ngaahi 'api'.

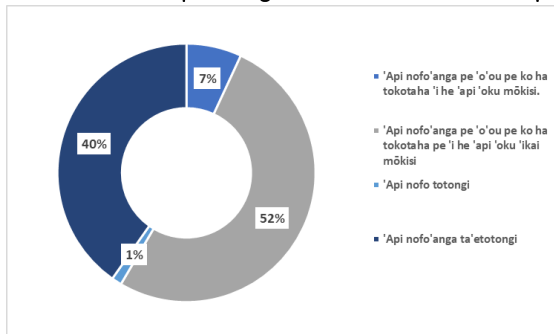
Pa'anga ma'u mai mei tu'a pule'anga mo fakalotofonua	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	159
'Ikai ha pa'anga ma'u mai	34
Ma'u 'a e pa'anga ne foaki mai	125
Feitu'u ne foaki mei ai e pa'anga	
Foaki mei tu'a pule'anga	74
Foaki mei tu'a pule'anga mo e fakalotofonua	13
Foaki fakalotofonua pē	38

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'oku nau ma'u 'a e pa'anga foaki mai 'a ia ko e 'api 'e 125, pea ko e lahi taha ko e foaki mai mei tu'apule'anga (74).

Tēpīle 22: Founa hono ma'u 'o ha kekele pe 'api nofo'anga.

Founa hono ma'u 'o ha 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
Kātoa	159
'Api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha 'i he 'api 'oku mōkisi.	11
'Api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha pe 'i he 'api 'oku 'ikai mōkisi	82
'Api nofo totongi	2
'Api nofo'anga ta'etotongi	64

Fakatātā 2: Pēseti pe Founa hono ma'u 'o ha kekele pe 'api nofo'anga.

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga' ko e 'api pe 'o'ou pe ko ha taha 'i he 'api 'oku 'ikai mōkisi (82).

Tēpīle 23: Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' mo e naunau 'oku langa'aki 'a e fale'.

Ngaahi naunau langa fale'	Faliki	'Ato	Holisi
Kātoa	159	159	159
Papa pe palaiuti	51	2	128
Kapa pe 'alaminiume	2	157	4
Piliki pe sima	103	-	26
Ngaahi naunau tukufakafonua	2	-	1
Ngaahi naunau kehe	1	-	-

Ko e ngaahi naunau angamaheni 'oku tau ngāue'aki ki he langa fale koe sima, piliki kihe faliki 'o e fale (103) kapa ki he 'ato (157) pea pehe foki ki he papa pe palaiuti ki he holisi 'o e fale (128).

Tēpile 24: Ma'u'anga vai inu.

Vai Inu	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	159
Vai Tupu	13
Vai Sima	116
Vai Sima pe tangike mei he kaungā'api' pe fakakolo	25
Hina Vai	4
Vai haka	1

Ko e lahi taha 'a e ngaahi 'api nofo'anga (116)'oku nau inu pe mei he vai sima pe 'i honau ngaahi 'api.

Tēpile 25: Fa'ahinga 'o e falemālōlō mo honau tu'u'anga 'i he 'api nofo'anga'.

Falemālōlō he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
Kātoa	159
Falemālōlō pālangi	127
Falemālōlō lingi	20
Falemālōlō ponu	9
Falemālōlō makehe	3
Tu'u'anga 'o e falemālōlō he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
Kātoa	159
'I loto 'i he 'api nofo'anga'	94
'I he loto 'api	62
Feitu'u kehe	3

Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' ko e 'api 'e 127 na'a nau ngāue'aki 'a e falemālōlō pālangi, pea 'oku tokolahi pe 'a kinautolu 'oku tu'u pe 'i loto 'i he 'api nofo'anga.

Tēpile 26: Ma'u'anga ivi feime'atokoni 'i he 'api nofo'anga' pea mo hono tu'u'anga'.

Sitou	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	159
Ngāue'aki e sitou	137
'Ikai ngaue'aki e sitou	22
Ma'u'anga ivi ki he feime'atokoni	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	159
'Uhila	3
Kasa	60
Kalasini	-
Fefie, pulu, nge'esi niu tafu afi	94
Ma'u'anga ivi mei natula	1
Ma'u'anga ivi makehe	-
Tu'u'anga 'o e feitu'u feime'atokoni	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	62
Peito 'i he fale nofo'anga	49
'Ikai ha loki kai pe peito 'i he fale nofo'anga	9
Feime'atokoni 'i tu'a	3
Peito feime'atokoni 'i tu'a	-
Tu'u'anga makehe	1

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'oku 'i ai 'enau sitou (137) pea 'oku nau ngāue'aki lahi taha 'a e fefie, pulu nge'esi niu kihe tafu afi (94). Pea ko e tokolahi taha 'i he ngaahi 'api nofo'anga 'oku 'i ai pe peito 'i he fale nofo'anga (49).

Tēpile 27: Lahi 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngāue'aki e founa hono faka'auha 'o e veve'.

Founa hono faka'auha 'o e veve'.	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	159
Fetuku veve 'a e pule'anga'	8
Fetuku veve fakafo'ituitui	7
Tutu e vevé	137
Fakapopo	-
Tanu e vevé 'i he loto 'api' / vao	7

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga, ko e 'api 'e 137 'oku nau ngāue'aki 'a e tutu e veve ko e founa ia ki hono faka'auha 'enau veve, pea ko e tokosi'i taha 'a e 'api 'oku nau tanu e veve 'i he loto 'api pe vao 'o tatau pe mo e fetuku veve fakafo'ituitui (7).

Tēpile 28: Ko e ngaahi koloa pe naunau 'i he 'api nofo'anga'.

Koloa pe naunau he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.	Pēseti 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	159	100
Telefoni to'oto'o	151	95
sitou	137	86
Misini fō	121	76
tv	98	62
Misini dvd	91	57
Komipiuta to'oto'o	84	53
'aisi fakapoloka	72	45
Telefoni laine	68	43
pasikala	54	43
'aisi fakamokomokoi	46	34
kā	43	29
veeni	39	27
Misini tuitui	39	25
tepileti	15	255
vaka	15	9
misini komipiuta	9	9
loli	7	6
senoleita	3	4
Misini ma'u'anga ivi mei he la'a	1	2
paiki	159	1

Ko e tokolahia 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'oku nau malava 'o ngāue'aki mo ma'u 'a e telefoni to'oto'o pea moe sitou, pea ko e tokosi'i taha pe ko e ngaahi 'api nofo'anga ko ia 'oku nau ngāue'aki 'a e senoleita pea moe misini ma'u'anga ivi mei he la'a'.